

به نام خدا

خلاصه گزارش اظهارنظر کارشناسی درباره:
«طرح اصلاح جداول شماره (۴) و (۸) قانون برنامه چهارم توسعه
اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و اصلاح بودجه
سال ۱۳۸۵ کل کشور»

موضوع طرح

براساس این طرح پیشنهاد شده است مبلغ ۲۵۰ میلیون دلار از حساب ذخیره ارزی بابت تأمین اعتبار خرید تجهیزات، ساخت سامانه مربوط، پرتاب و قرار دادن ماهواره رادیو و تلویزیونی IRAN-DBS2 در مدار اختصاص یافته ۲۶ درجه شرقی در اختیار سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران قرار گیرد.

اهداف

به‌عنوان دلیل توجیهی طرح قانونی پیشنهادی چهار مورد ذیل ذکر شده است:

- خروج ایران از انزوای خبری،
 - ارتباط مطمئن با مخاطبان داخلی و منطقه‌ای،
 - پیشگیری از مخاطرات قطع شبکه‌های برون مرزی،
 - اتمام مهلت پرتاب ماهواره به نقاط مداری اختصاص یافته.
- به‌نظر می‌رسد با توجه به نوع ماهواره پیشنهادی و نقاط مداری اختصاص یافته به ایران تنها دو دلیل دوم و چهارم برای ارائه طرح قابل توجیه است و البته مهم‌ترین دلیل ارائه طرح عملیاتی نشدن پروژه ماهواره زهره است که قرار داد آن در بهمن ماه ۱۳۸۳ مابین وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات و شرکت آیویا اکسپورت برنده مناقصه ساخت و پرتاب ماهواره منعقد شده است.

مغایرت طرح پیشنهادی با قوانین دیگر

اصلاح قانون بودجه سالیانه در قالب طرح و مغایرت با اصل ۵۲ قانون اساسی: بنابر اصل ۵۲ قانون اساسی «بودجه سالانه کل کشور به ترتیبی که در قانون مقرر می‌شود از طرف دولت تهیه و برای رسیدگی به تصویب مجلس شورای اسلامی تسلیم می‌گردد. هرگونه تغییر در ارقام بودجه نیز تابع مراتب مقرر در قانون خواهد بود» و تفسیر شورای نگهبان از اصل ۵۲ قانون اساسی تغییر در ارقام بودجه در قالب طرح قانونی امکان‌پذیر نیست.

اصلاح قانون برنامه چهارم توسعه و قانون بودجه سال ۱۳۸۵ در قالب یک طرح یا لایحه و مغایرت با آیین‌نامه داخلی مجلس: بنابر ماده (۲۲۳) آیین‌نامه داخلی مجلس اصلاح برنامه مصوب تنها در قالب طرح‌ها و لوایح خاص خود قابل پذیرش است و نمی‌توان در ضمن لوایح بودجه و دیگر طرح‌ها و لوایح قانونی آن را اصلاح یا تغییر داد.

مغایرت با قانون وظایف و اختیارات وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات: طبق مواد (۸) و (۹) قانون وظایف و اختیارات وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات مصوب ۱۳۸۲ کلیه امور مربوط به توسعه فضایی کشور اعم از ساخت و پرتاب ماهواره به سازمان فضایی وابسته به این وزارتخانه واگذار شده است و وارد شدن سازمان صدا و سیما به عرصه فناوری ساخت و پرتاب ماهواره مغایر با شرح وظایف این سازمان است.

مغایرت با ماده (۱) قانون برنامه چهارم توسعه: به موجب حکم بند «و» ماده (۱) قانون برنامه چهارم توسعه، استفاده از وجوه حساب ذخیره ارزی موضوع این ماده صرفاً در قالب بودجه‌های سنواتی مجاز خواهد بود. در این طرح معادل ریالی ۲۵۰ میلیون دلاری که از حساب ذخیره ارزی برداشت خواهد شد باید به ردیف درآمدی ۲۱۰۱۰۱ قسمت سوم قانون بودجه واریز شود، که در طرح معادل ریالی مشخص نشده است. همچنین از سوی دیگر باید برنامه و مبلغ ریالی اضافی به ردیف اعتباری ۲۸۲۵۰۰ (سازمان صدا و سیما) اضافه شود، که در این طرح چنین برنامه‌ای مشخص نشده است.

نقاط قوت طرح

از جمله مزایای ماهواره‌های پخش مستقیم، حذف کامل سیستم تکرارکننده زمینی است. به این ترتیب برای کشوری همچون ایران که از گستردگی جغرافیایی وسیعی برخوردار است و همچنین دارای ناهمواری‌های زیادی است تکرارکننده زمینی همواره با مشکل روبرو است و از این حیث ماهواره پخش مستقیم، مقرون به صرفه است.

نقاط ضعف طرح

۱. هزینه زیاد ساخت و پرتاب ماهواره و نیز هزینه‌های احداث نگهداری ایستگاه‌های زمینی آن بهترین دلیل برای توجیه ساخت و پرتاب ماهواره چند منظوره (تلویزیونی و مخابراتی) است. در حالی که طرح پیشنهادی ماهواره تک‌منظوره (تلویزیونی) را پیشنهاد کرده است.

۲. با توجه به اینکه سازمان فضایی کشور زیر مجموعه وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات است، طرح پیشنهادی باعث تداخل وظایف سازمان صدا و سیما با وزارتخانه مذکور می‌شود.

۳. مغایرت با قوانین دیگر که در بخش قبل اشاره شد.

وضعیت ماهواره زهره و اعتبارات تخصیص یافته

شرکت مخابرات ایران برای ساخت ماهواره زهره، مناقصه‌ای برگزار کرد که شرکت آویا اکسپورت روسیه برنده آن شد، قیمت اولیه پیشنهادی ۱۵۵/۵۴ میلیون دلار بود که با مذاکراتی که در آن زمان با برنده مناقصه انجام شد با ۱۳۲ میلیون دلار موافقت شد. قرارداد ماهواره زهره در تاریخ ۱۳۸۳/۱۱/۱۱ بین شرکت مخابرات ایران و شرکت ارتباطات زیرساخت ایران از یک طرف و شرکت آویا اکسپورت، به عنوان طرف دوم امضا شد. برای ساخت و پرتاب ماهواره زهره تاکنون ۶۰۰ میلیارد ریال از محل اعتبارات طرح‌های تملک داراییهای سرمایه‌ای شرکت مخابرات ایران در سال‌های ۱۳۷۷ و ۱۳۷۸ و نیز ۱۲۳۶ میلیارد ریال از محل درآمد ۱/۵ ریال از هر پالس مکالمه مشترکین شرکت‌های مخابراتی تخصیص یافته است.

اعتبارات تخصیص یافته به ماهواره زهره از درآمد ۱/۵ ریال از هر پالس مکالمه مشترکین شرکت‌های مخابراتی سرجمع اعتبارات اختصاص یافته نشان می‌دهد کل منابع مالی لازم برای قرارداد ماهواره زهره تأمین شده است.

سال	۱۳۷۹	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۳	۱۳۸۴	۱۳۸۵	جمع
درآمد (میلیارد ریال)	۱۴۹	۱۳۹	۷۰	۰	۰	۲۵۳	۵۲۵	۱۲۳۶

پیشنهاد

در انتها با توجه به قرارداد ماهواره زهره و مبالغ تخصیص یافته پیشنهاد می‌شود به جای ارائه این طرح و انجام اقدامات موازی سازمان صدا و سیما در امور توسعه فضایی، عملکرد وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات در عملیاتی شدن پروژه ماهواره زهره بررسی شود و با رفع موانع تحقق اهداف این پروژه، ساخت و پرتاب ماهواره زهره تسریع و در اولویت‌های کاری وزارتخانه مذکور قرار گیرد.